
Reakce UK z 28/5/2009

Reakce UK z 28/5/2009

Reakce UK z 28/5/2009

1) Univerzita prolomila reakcemi na zákon o fakultních nemocnicích a na Bílou knihu své dlouhodobou neutralitu a mlčení v politických otázkách. Stane se reakce na politické dění/návrhy/myšlenky pravidlem?

UK svou nestrannost v politických otázkách nezměnila a nezmění. Témata týkající se budoucnosti vysokoškolského vzdělávání, vědy, výzkumu však považuje za otázky, které se dotýkají činnosti, poslání a zejména odpovědnosti Univerzity Karlovy. (A totéž platí pro fundamentální otázky svobody a demokracie – viz např. naše kroky, které vedly k tomu, že u nás studují mnozí doma perzekuovaní běloruští studenti). Proto UK, jako největší a nejvýkonnější vědecká a vzdělávací instituce České republiky, považuje za svou povinnost se k těmto věcem v odborných diskusích i na veřejnosti vyjadřovat. A zatímco např. u nedávno schválené zásadní reformy financování výzkumu a vývoje napomohla naše stanoviska k tomu, že byla přijata v poměrně moderní a přínosné podobě, u univerzitních nemocnic a přípravě reformy terciárního vzdělávání nás velmi neuspokojivý vývoj přivedl k nutnosti naformulovat vlastní alternativu (u nemocnic dokonce v podobě kompletního paragrafovaného návrhu zákona).

2) Finance ze zápisného by podle návrhu měly jít na administrativu. Co to přesně znamená? Co by se z vybraných peněz mělo hradit konkrétně? Kolik stojí tato administrativa s přijímáním studentů dnes?

Nás materiál neříká, že by tyto prostředky měly jít na administrativu, ale že celková takto vybraná částka by zhruba odpovídala prostředkům pokrývajícím náklady na režijní, obslužné a administrativní činnosti spojené se vzděláváním (tj. zdaleka nejen s přijímáním studentů, ale kompletní administrativa pro celé zabezpečení studia včetně mezd). Odhadujeme, že tyto náklady se celkově pohybují okolo 7% celkových prostředků na vzdělávání.

3) Jak je zajištěno, že částka pět tisíc korun by neznamenala sociální bariéru? Tuto částku by neměli hradit sociálně slabí studenti, podle čeho se to bude kategorizovat?

Pět tisíc ročně je částka, která podle všech sociologických dat u drtivé většiny studentů sociální bariéru netvoří. Samozřejmě, že zdravotně postižených studentů a studentů pobírajících sociální stipendium by se žádné platby, tedy ani zápisné týkat nemělo.

4) Čím se inspirovali tvůrci návrhu? Zahraniční zkušenosti? Odkud například? Z jakých zdrojů čerpali?

Naši inspirací bylo množství evropských materiálů a diskusí na toto téma (např. analýzy vydávané v rámci OECD/IMHE - Institutional Management in Higher Education, nebo poziční dokumenty vydané LERU - League of European Research Universities – v roce 2008). Samozřejmě jsme též vycházeli ze zkušeností z aktuálního stavu v České republice a zásadní význam měla vnitrouniverzitní diskuse nad prvními verzemi materiálu, které se účastnili členové senátů univerzity i fakult, děkani, vědecké rada univerzity a mnoho členů naší akademické obce.

5) Co Vy osobně nejvíce kritizujete na návrhu Bílé knihy?

Bílá kniha bez hlubší analýzy a promyšlení dlouhodobých důsledků přichází s pojetím vzdělání jako pouze přípravy pracovní síly a degraduje jeho obecně uznávaný širší vliv na vývoj společnosti. Jednostranně akcentuje komerční chování vysokých škol a zejména nezmiňuje roli humanitních oborů. V Evropě široce diskutovanou mnohočetnou typologii vzdělávacích a vědeckých institucí nahrazuje modelem pouhých tří typů založených na kvantitativních ukazatelích, hodnocení kvality v podstatě opomíjí. Preferuje podnikatelsko-manažerský model řízení vysokých škol s přímou podřízeností politické sféře. Přes deklarace o posílení autonomie vysokých škol navrhuje pravý opak, zcela degraduje akademické senáty, fakulty a roli studentů a oslabuje reprezentaci vysokých škol. Jako zásadní problém českých vysokých škol uvádí nutnost spoluúčasti studentů na financování vzdělání, aniž by toto tvrzení hodnověrně doložila a v této souvislosti analyzovala takřka výhradně model odloženého školného.

6) Proč univerzita přišla právě teď s návrhem jistých poplatků za studium (např. forma zápisného)? Mohla přece reagovat na Bílou knihu i bez těchto konkrétních návrhů o financích.

Nelze říci, že univerzita teď přišla s návrhem jistých poplatků za studium. Univerzita přišla s návrhem na orientaci vysokých škol na kvalitu, nové vymezení vztahu mezi veřejnými vysokými školami a státem, kontraktové financování, zvýšení autonomie v oblasti investic, reformu akreditací, úpravy habilitačních a jmenovacích řízení, úpravu postavení správních rad atd.

Jasně říkáme, že otázku přímého podílu studentů na financování vysokých škol nepovažujeme v současnosti za aktuální. Protože se však stala tématem politiků a médií (nikoliv tématem naším), provedla UK ve svém materiálu rozbor možných variant, na jehož základě nedoporučujeme platby za opravné termíny zkoušek, ve střednědobém horizontu nedoporučujeme zavádět školné, doporučujeme zrušit poplatky za další studium a jako nejméně problematickou variantu doporučujeme zvážit zavedení zápisné. A toto stanovisko veřejně říkáme.

Naše opakovaná varování před tím, že se školné nesmí stát sociální bariérou vstupu na vysokou školu a že příjmy z případného školného se nemohou stát náhradou za zcela nedostatečné veřejné financování jsou neměnná.

7) Co s návrhem bude dál potom, co se k němu vyjádří všechny univerzity? Karlova univerzita nemá přece zákonodárnou moc...

Samozřejmě nemá. Z diskuse s ostatními vysokými školami jistě vyplyne řada podnětů, které zpracujeme během srpna 2009. Výsledný materiál chceme na podzim předat Ministerstvu školství. Chceme, aby se stal jedním z důležitých podkladů pro další diskusi o reformě terciárního vzdělávání a pro případné změny zákona o vysokých školách.